

не постановою Правління НБУ від 27 грудня 2023 року №194 та ін. Однак, це далеко не всі підзаконні нормативно-правові акти, їх число досить значне, а з детальним переліком можна ознайомитися на сайті НБУ у розділі «Страхування» [4].

У контексті проведеного аналізу нормативно-правового регулювання страхування можна зробити висновок, що реформа страхового ринку України започаткувала якісно новий етап розвитку у сфері страхування. Запровадження класів страхування, зменшення розміру статутного капіталу страховика, запровадження ризикорієнтованого нагляду, посилення вимог до платоспроможності, корпоративного управління та прозорості структури власності страховиків свідчать про наближення до стандартів Європейського Союзу, зокрема вимог Директиви Solvency II. Усе це свідчить про удосконалення законодавства у цій сфері та створення передумов для подальшої гармонізації українського законодавства з правом ЄС.

Список використаних джерел

1. Директива Європейського Парламенту і Ради 2009/138/ЄС від 25 листопада 2009 року про започаткування та ведення діяльності у сфері страхування та перестраховування URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_039-09#Text.
2. Paul Spittau Ukraine Moves Closer to EU Standards with New Insurance Laws. 28 June. URL: <https://greco.services/ukraine-moves-closer-to-eu-standards-with-new-insurance-laws/>.
3. Юрій Колос, Яна Гембаровська Новий Закон про страхування: ключові зміни 10/04/ 2024. ЕВА European Business Association. URL: <https://eba.com.ua/novyj-zakon-pro-strahuvannya-klyuchovi-zminy/>.
4. Національний банк України. Нагляд. Регулювання ринку небанківських фінансових послуг. Страхування. URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/regulation-nonbank-fs-market/insurance>.

ЕЛЕМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПНОСТІ ПРАВОСУДДЯ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Петечел Надія Михайлівна,

кандидатка юридичних наук,
старша викладачка кафедри судочинства

Однією із умов ефективного функціонування судової влади – є її доступність. Стандарти доступності судової влади передбачені у статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [1], рішеннях Європейського суду з прав людини та рекомендаціях Комітету Міністрів Ради Європи. Конституція України передбачає основу становлення доступності правосуддя, закріпивши, що звернення до суду для захисту прав і свобод людини та громадянина гарантується безпосередньо на підставі Основного Закону (ст. 8), а юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, які виникають у державі (ст. 124) [2].

Доступність правосуддя, як зазначає Н. Сакара, є певним стандартом, який відбиває вимоги справедливого й ефективного судового захисту, що конкретизується в необмеженій судовій юрисдикції, належних судових процедурах, розумних строках і безперешкодного звернення будь-якої зацікавленої особи до суду. Авторка

вважає, що доступність правосуддя складається з певних інститутів, функціонування яких забезпечує:

- реальну можливість особи звернутися до суду за захистом своїх прав;
- механізми захисту всіх прав людини;
- справедливий розгляд справи та ефективне відновлення порушених прав;
- усунення фінансових перешкод за рахунок звільнення певних категорій осіб повністю або частково від сплати судових витрат, надання відстрочки чи розстрочки у їх сплаті;
- можливість скористатися послугами представника або отримати правову допомогу іншим способом [3, с. 47].

Питання доступності правосуддя повинне розглядатися в першу чергу з позицій правового регулювання і вирішення їх у рамках процесуальної форми. Процесуальний аспект забезпечення доступності правосуддя є по суті основним елементом і означає адекватність процесуального законодавства і практики його застосування судами відповідно до потреб ефективного судового захисту громадянином. Він реалізовується через закріплення у національному законодавстві процесуальних гарантій, які забезпечують громадянам реалізацію даного права. Так, ч. 1 ст. 4 Цивільного процесуального кодексу України передбачає, що кожна особа має право в порядку, встановленому цим Кодексом, звернутися до суду за захистом своїх порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи законних інтересів [4].

Розмірковуючи з приводу доступності правосуддя по цивільних справах на можна виділити такі основні проблеми процесуального (процедурного) характеру, які впливають на доступність правосуддя:

- рівень навантаження на одного суддю;
- розмір судових витрат;
- неявка сторін у судові засідання без поважних причин;
- надання якісної первинної та вторинної правової допомоги;
- дотримання строків в цивільному судочинстві;
- відкритість інформації про суд, порядок його роботи, процедура звернення;
- виконання постановлених рішень судів.

Таким чином, для характеристики поняття доступності правосуддя слід визначити складові цього стандарту. Зроблений аналіз доступності правосуддя у національному законодавстві, міжнародних нормах та прецедентній практиці Європейського суду з прав людини дозволяє стверджувати, що доступність правосуддя в цивільному судочинстві, необхідно характеризувати як системне явище.

Враховуючи основні проблеми процесуального (процедурного) характеру, які впливають на доступність правосуддя, до складу цього поняття необхідно включити такі складові чинники, які:

- 1) забезпечують реальну можливість особи звернутися до суду за захистом своїх порушених, невизнаних чи оспорюваних прав.
- 2) створюють реальні та дієві механізми захисту прав людини.
- 3) гарантують справедливу та законну процедура розгляду справи.
- 4) усувають перешкоди фінансового характеру, а саме звільнення пільгових категорій осіб повністю або частково від сплати судових витрат, надання відстрочки чи розстрочки у їх сплаті.

5) передбачають можливість скористатися послугами безоплатної якісної первинної та вторинної правової допомоги.

Отже, підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що доступність правосуддя в цивільному судочинстві – це певний стандарт, який відображає вимоги справедливого й ефективного судового захисту, що конкретизуються у відповідній судовій юрисдикції, належних судових процедурах, розумних строках і безперешкодного звернення будь-якої зацікавленої особи до суду для відновлення свого порушеного, невизнаного чи оспорюваного права.

Список використаних джерел

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини) від 04.11.1950 р.: Закон України від 17.07.1997 р. №475/97-ВР. Дата оновлення: 01.08.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 10.03.2025).
2. Конституція України від 28 червня 1996 року. N 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 10.03.2025).
3. Сакара Н. Ю. Проблема доступності правосуддя у цивільних справах : монографія. Харків : Право, 2010. 256 с.
5. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18.03.2004 р. №1618-IV. Дата оновлення: 21.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 10.03.2025).

ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН

Петровська Ірина,

доцент кафедри конституційного, міжнародного та адміністративного права

Розвиток українського адміністративного права пов'язаний з переходом від «державоцентризму» до «людиноцентризму» на основі зміни предмета адміністративно-правового регулювання. Як відомо, предмет адміністративно-правового регулювання суспільних відносин в Україні еволюціонував від державного управління (як державницького підходу в радянському праві, коли людина була додатком держави) до публічного адміністрування (концепція, коли публічна адміністрація (влада) обслуговує населення та має забезпечити його потреби); а у перспективі, його розвиток адміністративного права України пов'язаний з правовим регулюванням публічного управління (ефективна система втілення публічного інтересу – здійснення діяльності на «суспільне благо» для розвитку країни, зокрема економіки, забезпечення хорошого життя людей в країні, їх безпеки, існування держави для людей). На практиці такі зміни адміністративних правовідносин пов'язані з завданнями щодо:

1) забезпечення публічною адміністрацією (органами державної влади та місцевого самоврядування, суб'єктами делегованих повноважень) необхідних умов